ពុទ្ធដំណើរត្រាស់ដឹង

ព្រះសិទ្ធត្ថពោធិសត្វខំប្រឹងប្រព្រឹត្តនូវតបកម្ម ជាទុក្ករកិរិយា ដែលសត្វលោកធ្វើបានដោយលំបាក នាដងក្ដៅដង្កើស្វារី ។ បញ្ចវគ្គិយតាបសទាំង ៥ រូប មានកោណ្ឌញ្ញៈ ភទ្ទិយ វប្បៈ មហានាម អស្សជិ ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាល់ក្នុងកិច្ចប្រព្រឹត្តតបកម្ម ដោយយល់ឃើញថា ការប្រព្រឹត្តធ្វើយ៉ាងនេះនឹងបានសម្រេចនូវមោក្ខធម៌ ជាទីក្សេម រួចផុតចាកកិលេសទាំងពួងមិនខាន ។ តែអត្តកិលមថានុយោគនោះ ដែលព្រះពោធិសត្វខំប្រឹងប្រព្រឹត្តអស់ ៦ ឆ្នាំ មិនបានសម្រេចជាប្រយោជន៍អ្វីទាំងអស់ ក្រៅពីប្រព្រឹត្តខ្លួនឲ្យជាទុក្ខនោះឡើយ ។ ថ្ងៃមួយព្រះពោធិសត្វពិចារណាថា ជនអ្នកបំពេញទុក្ករកិរិយាក្នុងលោកនេះ ប្រាកដស្មើដោយយើងមិនមានឡើយ ជនដែលអាចបំពេញទុក្ករកិរិយាឲ្យក្រៃលែងជាងនេះ ក៏មិនមានដែរ នេះមិនមែនជាផ្លូវត្រាស់ដឹង ការយើងអង្គុយបំពេញសមាធិក្រោមដើមព្រីងនោះ ជាផ្លូវត្រាស់ដឹងទេដឹង? យើងមានរាងកាយខ្សោយទ្រុឌទ្រោមយ៉ាងនេះ មិនអាចចម្រើនសមាធិនោះបានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញទំនុកបម្រុងរាងកាយ ដោយការបរិភោគអាហារ ទើបអាចចម្រើនសមាធិបាន ។ ពេលនោះ ព្រះពោធិសត្វកាន់បាត្រ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងសេនានិគមហើយឆាន់ចង្ហាន់ត្រឹមពីរបីថ្ងៃ ព្រះវរកាយដ៏មានកម្លាំង ប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ មានពណ៌សម្បុរដូចជាមាសប្រក្រតីឡើងវិញ ។

គ្រានោះ ពួកបញ្ចវគ្គិយតាបសនាំគ្នាគិតថា មហាបុរសនេះ បំពេញទុក្ករកិរិយាដល់ទៅ ៦ ឆ្នាំ ក៏នៅមិនអាចធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ

ឥឡូវនេះ ត្រេចទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក និងនិគមជាដើម សោយអាហារ តើនឹងអាចត្រាស់ដឹងបានដូចម្ដេចទៅ ! មហាបុរសនេះ ជាអ្នកប្រាថ្នាលាមកឃ្លៀងឃ្លាតចាកព្យាយាម តើមានប្រយោជន៍អ្វី ដែលពួកយើងនៅជាមួយមហាបុរសនេះទៀត ។ កាលពួកបញ្ចវគ្គិយតាបសទាំងនោះគិតគ្នាយ៉ាងនេះហើយ ក៏នាំគ្នាលះបង់ព្រះពោធិសត្វ ទៅនៅក្នុងព្រៃឥសិបតនមិគទាយវ័ន បំពេញទុក្ករកិរិយាបន្តទៀត ។

ក្នុងពេលជិតភ្លឺថ្ងៃ ១៤ កើត ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ឃើញមហាសុបិនជាបុព្វនិមិត្ត ៥ ប្រការគឺ

១-ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សុបិនឃើញ ព្រះអង្គសឹងលើមហាប្រឹថពី ស្ដេចភ្នំឈ្មោះហិមវន្តជាខ្នើយ ព្រះហស្តឆ្វេងសណ្ដូកចុះ ក្នុងសមុទ្រខាងកើត ព្រះហស្តស្ដាំសណ្ដូកចុះ ក្នុងខាងលិច ព្រះបាទទាំងគូសណ្ដូកចុះ ក្នុងសមុទ្រខាងត្បូង ។

២- ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សុបិនឃើញ ស្មៅចិញ្ចៀន ១ សរសៃ ដុះលេចអំពីផ្ចិតទៅទល់នឹងអាកាស ។

៣- ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សុបិនឃើញ មានពួកសត្វដង្កូវខ្លួនស ក្បាលខ្មៅ វារចេញអំពីព្រះបាទទាំងគូ ចាប់ដើមអំពីចុងក្រចក ចោមរោមជិតដរាបដល់មណ្ឌលនៃជង្គង់ ។

៤-ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សុបិនឃើញ មានសត្វបក្សី ៤ ពួក មានសម្បុរផ្សេងៗ គ្នា ហើរមកអំពីទិសទាំង ៤ មកក្រាបចុះ ទៀបបាទមូល ក៏ត្រឡប់ជាមានសម្បុរសទាំងអស់ទៅវិញ ។

៥-ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សុបិនឃើញ ព្រះអង្គចង្ក្រមលើគំនរលាមកដ៏ធំ មិនបានប្រឡាក់ដោយលាមកឡើយ ។

អត្ថន័យមហាសុបិន

១-ព្រះអង្គពិតជាបានត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ពិតប្រាកដ

២-មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដែលព្រះអង្គត្រាស់ដឹងហើយ មនុស្ស និងទេវតាអាចប្រកាសបានដោយប្រពៃ

៣-ពួកគ្រហស្ថស្លៀកពាក់ស នឹងដល់ព្រះអង្គជាសរណៈស្មើ ដោយជីវិត

៤-វណ្ណៈទាំង ៤ គឺ ខត្តិយៈ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ និងសូទ្រៈ ទាំង ៤ វណ្ណៈនេះ ចេញចាកផ្ទះមកបួសក្នុងធម៌វិន័យ ដែលព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ

៥-លាភសក្ការៈដែលកើតឡើងចំពោះព្រះអង្គហើយ ព្រះអង្គមិនបានជាប់ដោយលាភសក្ការៈនោះឡើយ ។

មហាបុរសគ្រាទ្រង់ឃើញមហាសុបិន ៥ យ៉ាងនេះ ទ្រង់កែសុបិនដោយព្រះអង្គឯងថា ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបានត្រាស់ដឹងជាព្រះពុទ្ធ ពិតប្រាកដឥតមានអ្វីគួរឲ្យសង្ស័យឡើយ ។ កាលអរុណរះឡើងក្នុងថ្ងៃ ១៥កើតពេញបូណ៌មី ព្រះអង្គយាងទៅគង់ក្រោមដើមអជបាលនិគ្រោធ រង់ចាំវេលាគ្រប់ទៅបិណ្ឌបាត ។

គ្រានោះ នាងសុជាតាជាម្ដាយយសកុលបុត្រ ដែលជាធីតារបស់លោកសេនានីកុដុម្ពី ក្នុងស្រុកសេនានិគម ត្រង់តំបន់ឧរុវេលា ធ្លាប់បានតាំងសេចក្ដីប្រាថ្នាត្រង់គល់និគ្រោធ(ដើមជ្រៃ)នោះ ហើយមានបំណងយកមធុបាយាសទៅសែន ទើបប្រើនាងបុណ្ណាទាសី ជាមេដោះរបស់ខ្លួនទៅសំអាតក្រោមដើមជ្រៃនោះ ។ កាលនាងបុណ្ណាទាសី ទៅដល់ទីនោះ បានឃើញព្រះពោធិសត្វកំពុងគង់បែរព្រះភក្ត្រទៅទិសខាងកើត មានព្រះវរកាយរុងរឿងដោយពន្លឺ ទើបមានសេចក្ដីត្រិះរិះថា ទេវតារបស់ពួកយើងមករង់ចាំទទួលនូវពលិកម្មរបស់ពួកយើង ហើយត្រឡប់ទៅប្រាប់នាងសុជាតា តាមអ្វីដែលខ្លួនបានឃើញ ។

លំដាប់នោះ នាងសុជាតាកើតសទ្ធាព្រមហើយ បានតាក់តែងនូវគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង ឲ្យមនុស្សដាក់មធុបាយាសដែលមានរសដ៏ត្រកាល ក្នុងថាសមាស ដែលមានតម្លៃ ១០០,០០០ កហាបណៈ ហើយយកថាសមាសមកគ្របពីលើ ទូលតម្រង់ទៅគល់ដើមជ្រៃ ។ កាលនាងសុជាតាទៅដល់ដើមជ្រៃឃើញព្រះមហាពោធិសត្វ មានពន្លឺល្អល្អះចេញពីព្រះវរកាយ ធ្វើឲ្យដើមឈើទាំងអស់ មានពណ៌ដូចជាមាស ក៏សម្គាល់ថា ជារុក្ខទេវតា ។ ពេលនោះនាងសុជាតាក៏បង្អោនមធុបាយាសទៅក្នុងព្រះហស្តព្រះពោធិសត្វ ហើយពោលថា **យថា មម មនោរថោ និប្ផន្នោ, ឯវំ តុម្ហាកម្បិ មនោរថោ និប្ផជ្ជតុ** មនោរថរបស់ខ្ញុំបានសម្រេចហើយយ៉ាងណា, សូម្បីលោកក៏សូមឲ្យសម្រេចតាមមនោរថយ៉ាងនោះដែរ ។ គ្រាពោលយ៉ាងនេះហើយ នាងសុជាតាក៏ចៀសចេញទៅ ។

លំដាប់នោះព្រះបរមពោធិសត្វទ្រង់កាន់ថាសមាស យាងទៅកាន់មាត់ស្ទឹងនេរញ្ជរា ព្រះអង្គទ្រង់ដាក់ថាសមាសត្រង់កំពង់ទឹកឈ្មោះសុប្បតិដ្ឋៈ ហើយនិមន្តចុះ ។ កាលព្រះអង្គនិមន្តស្រង់ទឹករួចហើយ ទ្រង់ឡើងមកវិញ យាងទៅគង់ក្រោមម្លប់ឈើមួយដ៏សែនត្រជាក់គួរជាទីសប្បាយ ។ ពេលនោះព្រះអង្គពូតបាយមធុបាយាសជាដុំចំនួន ៤៩ ដុំ ហើយទ្រង់ឆាន់បាយាសនោះ ត្រង់កំពង់ស្ទឹងនេរញ្ជរានោះឯង ។ កាលព្រះអង្គទ្រង់ឆាន់ស្រេចហើយ ទ្រង់លើកថាសឡើងព្រមជាមួយនឹងការអធិដ្ឋានថា **សចាហំ អជ្ជ ពុទ្ធោ ភវិស្សាមិ, អយំ សុវណ្ណបាតិ បដិសោតំ គច្ឆតុ ប្រសិនបើក្នុងថ្ងៃនេះអាត្មាអញនឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ, សូមឲ្យថាសមាសនេះ អណ្តែតបញ្ច្រាសក្រសែទឹក** ហើយព្រះអង្គក៏បោះថាសមាសចូលទៅក្នុងស្ទឹងនេរញ្ជរា ។ ថាសមាសនោះ បានអណ្តែតបញ្ច្រាសក្រសែទឹកមែន ហើយបានធ្លាក់ចុះទៅដល់ទីលំនៅរបស់កាលនាគរាជ ។ ស្តេចនាគបានយកថាសព្រះពុទ្ធ ៣ អង្គកន្លងទៅហើយ យកមកខាងក្រោមថាសមាសនេះ ។

គ្រានោះ ព្រះពោធិសត្វគង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃក្នុងព្រៃសាលព្រឹក្សដែលគួរជាទីរីករាយ មានពណ៌ខៀវស្រស់ មានក្លិនក្រអូបយ៉ាងក្រៃលែងជិតមាត់ស្ទឹងនេរញ្ជរា ទ្រង់បំពេញព្យាយាមរហូតកើតសមាបត្តិ ៨ និងអភិញ្ញា ៥ ហើយព្រះអង្គក្រោកពីព្រៃសាលវ័ន យាងទៅតាមផ្លូវដែលពួកទេវតាតាក់តែងហើយ យាងចុះស្រង់ទឹកក្នុងស្ទឹងនេរញ្ជរា ហើយឆ្លងទៅកាន់ត្រើយម្ខាងទៀត មានព្រះកក្រ្គោះទៅដើមមហាពោធិព្រឹក្ស ។ ពួកទេវតានាគនិងគន្ធព្វជាដើមបាននាំគ្នាបូជាព្រះអង្គ ដោយផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿង

ក្រអូប ។ គ្រានោះ សោត្ថិយព្រាហ្មណ៍ជាអ្នករកស្មៅ កាន់ស្បូវស្គាដើរតាមផ្លូវបញ្ច្រាសទិសរបស់ព្រះអង្គ ដឹងអាការៈរបស់មហាបុរស ទើបបានថ្វាយស្បូវស្គា ៨ ក្តាប់ចំពោះព្រះអង្គ ។ ព្រះពោធិសត្វទទួលយកស្បូវស្គាហើយស្តេចយាងចូលទៅកាន់គល់អស្សត្ថព្រឹក្ស (ព្រះមហាពោធិព្រឹក្ស) ដែលជាដើមឈើមានជ័យជម្នះ ដូចកំពូលភ្នំអសិតញ្ជនៈបាំងរស្មីដួងទិវាករ មានម្លប់ត្រជាក់ជាទីគួរសប្បាយ ដូចព្រះទ័យព្រះអង្គត្រជាក់ទៅដោយករុណាប្រាសចាកជំនុំពួកវិហង្គផ្សេងៗ មានស្លឹកត្រសាយត្រសុំ ខ្យល់បក់មកប៉ះរវិចៗ ព្រះអង្គយាងទៅគង់ទិសទក្សិណ ។ ស្ថានទីទិសទក្សិណនោះញាប់ញ័រ ដូចជាតំណក់ទឹកនៅលើស្លឹកឈូក មហាបុរសទ្រង់ត្រិះរិះថា ស្ថានទីនេះ មិនអាចញ៉ាំងគុណវិសេសឲ្យកើតឡើងដល់អាត្មាអញឡើយ ទើបយាងទៅទិសបស្ចិម ។ សូម្បីទិសបស្ចិមនោះ ក៏ញាប់ញ័រដូចគ្នា ។ ស្តេចយាងទៅទិសឧត្តរ ។ សូម្បីទិសឧត្តរនោះ ក៏ញាប់ញ័រដូចគ្នា ។ ពេលនោះព្រះអង្គយាងទៅគង់ទិសបូព៌ ។ ក្នុងទិសបូព៌នេះ មិនញាប់ញ័រអ្វីឡើយ ។ មហាបុរសធ្ងន់ក្នុងចិត្តថា ទីនេះជាទីកម្ចាត់កិលេសពិតប្រាកដ ទើបទ្រង់ឈរទិសព្លសាន ចាប់ចុងស្បូវស្គាអង្រួនដាក់លើដី ។ ខណៈពេលនោះស្រាប់តែក្លាយទៅជាបល្ល័ង្កប្រមាណ ១៤ ហត្ថ ។ ស្បូវស្គាទាំងនោះដូចគេវេញចូលគ្នាដ៏ស្អាតវិចិត្រ ។ មហាបុរសគង់ពែនព្រះភ្នែន ៣ ជាន់[១] លើបល្ល័ង្កនោះ ទ្រង់អធិដ្ឋានសេចក្តីព្យាយាមមានអង្គ ៤ ដោយទ្រង់ត្រិះរិះថា

---

[១] សំដៅដល់គង់យកព្រះហស្តដាក់លើព្រះឧរុ(ភ្លៅ) ១ ព្រះជាណុ (ខ្នងជើង) ១ ចង្កេះត្រង់ ១ រួមជាសណ្ឋាន ៣ ជាន់ ទីឃ.សីលក្ខន្ធវគ្គអភិនវដីកា ។

ស្បែក សរសៃ និងឆ្អឹង រីងស្ងួតទៅក៏ដោយ សាច់ និងឈាមក្នុងរាងកាយនឹងរីងស្ងួតទៅក៏ដោយ បើយើងមិនបានចាក់ធ្លុះនូវវត្ថុដែលបុគ្គលគប្បីចាក់ធ្លុះ ដោយកម្លាំងរបស់បុរស ដោយការព្យាយាមរបស់បុរស ដោយការប្រឹងប្រែងរបស់បុរស យើងមិនឈប់ព្យាយាមនោះឡើយ ទ្រង់អធិដ្ឋានបន្តទៀតថា ទោះបីមហាប្រឹថពីនេះក្រឡាប់ក៏ដោយ សូម្បីមានគ្រឿងប្រហារ ១,០០០ ធ្លាក់ចុះមកក៏ដោយ ទោះបីផ្ទៃក្នុងព្រៃនេះបែកបាក់ខ្ទិចខ្ទីក៏ដោយ ទោះបីជាដុំគំនរភ្នំធ្លាក់ចុះមកក៏ដោយ បើអាត្មាអញមិនទម្លុះនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ អាត្មាអញនឹងមិនឈប់ព្យាយាមឡើយ ហើយព្រះអង្គទ្រង់គង់ក្រោមគល់មហាពោធិព្រឹក្ស មានព្រះភក្ត្របែរទៅទិសខាងកើត ព្រះបិដ្ឋិ (ខ្នង)ព្រះអង្គ បែរទៅទិសខាងបស្ចិមនាដើមមហាពោធិព្រឹក្ស ដែលមានខ្នាតប្រមាណ ៥០ ហត្ថ ហាក់ដូចជាមាសប្រាក់ដែលគេដាក់ទុកក្នុងតាំងមាស មានមែកដូចជាឆត្រកែវបាំងពីខាងលើ បណ្តូលពោធិធ្លាក់ចុះលើចីវរដែលមានពណ៌ដូចជាដុំមាស ទីនោះមានពន្លឺរុងរឿងដូចជាកែវប្រពាឡ ដែលគេដាក់ទុកក្នុងផែនមាស ។

គ្រានោះ វសវត្តីមារអ្នកមានអំណាចលើសត្វលោកទាំងអស់ បានលះភាពជាធំលើពួកទេពរបស់ខ្លួនអស់វេលា ៦ ឆ្នាំ ប្រើចិត្តកំណត់ដឹងចិត្តរបស់មហាបុរស ដើម្បីឃ្លាំមើល មិនឃើញសេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់អ្វីតិចតួច ទើបគិតថា សិទ្ធត្ថនេះ មកអង្គុយក្រោមដើមពោធិ ដើម្បីត្រាស់ដឹងជាព្រះពុទ្ធ ត្រូវការកន្លងវិស័យរបស់យើង ពេលនេះ យើងមិនឲ្យសិទ្ធត្ថនេះកន្លងវិស័យយើងបានឡើយ ។ កាលណោះ វសវត្តីមារត្រឡប់ទៅកាន់វសវត្តិទេវលោក

ប្រជុំពលមាររបស់ខ្លួនហើយបញ្ជាថា ពួកលោកចូរនិម្មិតខ្លួនជាភេទប្លែកៗ គួរឲ្យខ្លាច កាន់អាវុធផ្សេងៗក្នុងដៃ ហើយនាំគ្នាចូលទៅរកសិទ្ធត្ថ ឲ្យដូចជារលកហូរចូលទៅ ។ ចំណែកវសវត្តីមារខ្លួនឯង ជិះដំរីមេខលា ដែលមានកំពស់ ១៥០ យោជន៍ និម្មិតដៃ ១,០០០ កាន់អាវុធនានា ហើយតម្រង់មករកព្រះពោធិសត្វ ។ ចំណែកបរិស័ទរបស់មារកាន់យកអាវុធផ្សេងៗគ្រប់ដៃ មានដាវ កាំបិត ព្រួញ និងលំពែងជាដើម ពាក់ភួងពស់ យកមាត់បៀមពិស ផ្ញុំភ្លើងចេញពីមាត់ មានកាយអាក្រាត សម្បុរក្រខ្វក់ និម្មិតភេទផ្សេងៗ ដូចជាប្រេតមានតែគ្រោងឆ្អឹងជាដើម ធ្វើរូបប្លែកៗ គួរឲ្យខ្លាចជាច្រើន ឡោមព័ទ្ធជុំវិញព្រះពោធិសត្វ ។

កាលវសវត្តីមារចូលទៅជិតព្រះបរមពោធិសត្វយ៉ាងនេះ ទេវតាទាំងឡាយ មានសក្កទេវរាជជាដើម សូម្បីត្រឹមមួយអង្គដែលអាចស្ថិតនៅទីនោះ មិនមានឡើយ នាំគ្នារត់ចេញទៅទីដទៃៗ ។ ចំណែកសក្កទេវរាជបានយកសង្ខវិជយយុត្តដាក់ខាងក្រោយ រត់ទៅរហូតដល់មាត់កណ្តាប់ចក្កវាឡ។ មហាព្រហ្មកាន់ស្វេតច្ឆត្រទៅកាន់ព្រហ្មលោក ។ កាលនាគរាជលះបង់ពួកនាគរបាំទាំងឡាយ មុជចុះក្នុងផែនដីរហូតដល់ពិភពនាគដែលមានមណ្ឌប ៥០០ យោជន៍ ហើយដេកយកដៃបិទមុខ ។ កាលណោះ មានតែព្រះពោធិ-សត្វមួយអង្គឯងប៉ុណ្ណោះ មិនមានទេវតាឯណានីមួយ ស្ថិតនៅក្នុងទីនោះឡើយ ដូចព្រហ្មក្នុងសុញ្ញវិមាន ។

ទេវបុត្រមារនោះ ជាឱបបាតិកកំណើត ជាទេវបុត្រធំក្នុងកាមាវចរសួគ៌ ។ ពេលខ្លះអាចចូលសណ្ឋិតក្នុងរាងកាយរបស់ពួកព្រហ្មបារិសជ្ជា

បាន មារនោះ ទើបសម្គាល់ខ្លួនថា យើងជាអ្នកធំជាងសត្វលោកទាំងពួង យើងជាអ្នកប្រសើរជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតិះដៀលព្រះអង្គថា សមណៈនេះកើតក្នុងកលលៈពោលគឺគ្រាប់ឈាមសរបស់មនុស្សស្រី ដូចជាដង្កូវកើតក្នុងសាច់ សមណៈនេះមិនដឹងប្រមាណរបស់ខ្លួន ហ៊ានអង្គុយមុខអញ មិនក្រោកចាកទីនេះ ។

ពេលនោះ មារមានចិត្តបាបព្យាយាមចូលទៅជិតព្រះពោធិសត្វ តែមិនអាចចូលទៅបាន ទើបឈរក្នុងទីនោះបញ្ជាសេនារបស់ខ្លួនថា ពួកឯងចូលទៅចាប់សមណៈនេះ ។ ពួកសេនារបស់មារមិនអាចចូលទៅជិត ព្រះពោធិសត្វបានឡើយ ។

ក្នុងគ្រានោះ មារបានបណ្ដាលភ្លៀង ៩ យ៉ាង ដើម្បីញ៉ាំងភ័យឲ្យកើតឡើង ចំពោះព្រះពោធិសត្វ ។

បណ្ដាលឲ្យកើតខ្យល់ព្យុះដែលមានសន្ទុះយ៉ាងខ្លាំង អាចបក់បោកដើមឈើឲ្យរលំ បក់ថ្មឲ្យប៉ើង អាចបណ្ដាឲ្យរបើកដំបូលផ្ទះបាន តែមិនអាចធ្វើ សូម្បីត្រឹមតែជាយចីវរ ព្រះពោធិសត្វឲ្យកម្រើកបានឡើយ ។

បណ្ដាលឲ្យកើតធ្លាក់គ្រាប់ភ្លៀងធំៗ មកលើព្រះពោធិសត្វ តែមិនអាចធ្វើសូម្បីឲ្យទទឹកជាយចីវរ ព្រះពោធិសត្វបានឡើយ ។

បណ្ដាលឲ្យកើតភ្លៀងរងើកភ្លើងថ្ម ដែលមានកម្ដៅដ៏ក្ដៅធ្លាក់ចុះមកលើព្រះពោធិសត្វ តែរងើកភ្លើងថ្មនោះ ក្លាយជាកម្រងផ្កាទៅវិញ ។

បណ្តាលឲ្យកើតភ្លៀងអាវុធមុខមួយ អាវុធមុខពីរ មានសរ លំពែង និងដាវជាដើម ធ្លាក់ចុះពីផ្ទៃអាកាស មកលើព្រះពោធិសត្វ តែក្លាយទៅជាកួងផ្កាម្លិះជាដើម រោយរាយធ្លាក់ចុះមកវិញ ។

បណ្តាលឲ្យកើតភ្លៀងអណ្តាតភ្លើង ធ្លាក់ចុះពីអាកាស មកលើព្រះពោធិសត្វ ស្រាប់តែក្លាយជាលម្អិតខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្លាក់ចុះមកវិញ ។

បណ្តាលឲ្យកើតខ្សាច់ធ្លាក់ចុះមក ភ្លៀងខ្សាច់ដ៏ក្តៅគគុកនោះ ក៏ក្លាយទៅជាកេសរផ្កាធ្លាក់ចុះមកវិញ ។

បណ្តាលឲ្យភ្លៀងភក់ធ្លាក់ចុះមក ភ្លៀងភក់នោះមានកម្តៅយ៉ាងខ្លាំងធ្លាក់ចុះមក ស្រាប់តែក្លាយទៅភក់មានក្លិនក្រអូបទៅវិញ ។

បណ្តាលឲ្យកើតគប់ភ្លើងមានចំនួនច្រើនធ្លាក់ចុះមក កំទេចភ្លើង និងផ្សែងភ្លើងពាសពេញអាកាស រន្ទះបាញ់ចំនួនមួយពាន់ព្ទុកគ្រើករំពើកញាប់ញ័រពេញផ្ទៃអាកាសា ។

កាលមារាធិរាជមិនអាចធ្វើអ្វីចំពោះព្រះពោធិសត្វបាន មានបំណងចូលទៅកាត់ព្រះសីសៈព្រះមហាបុរស ទើបចាប់ចក្រាវុធបោះចូលទៅរកព្រះពោធិសត្វ ស្រាប់តែចក្រាវុធនោះធ្លាក់ចុះជិតព្រះបាទ ដូចជាសំពត់ជូតព្រះបាទព្រះអង្គទៅវិញ ។

ព្រះពោធិសត្វសំឡឹងមើលមារ និងសេនារបស់មារដោយមេត្តាចិត្តប្រៀបដូចបិតា សំឡឹងមើលមុខបុត្រ ។

គ្រានោះ ព្រះពោធិសត្វពោលចំពោះមារថា **ន ជានាតិ សយំ មយ្ហំ ទាសការម្បយំ ខលោ ម្នាលមារល្ងង់ អ្នកឯងមិនដឹងខ្លួនឯងជាទាសៈរបស់**

យើងសោះ ។ អ្នកឯងជិះដំរីមេខលា មានសេនាដ៏ច្រើន មានបំណងឲ្យយើងឃ្លាតចាកទីនេះ អ្នកឯងមិនអាចធ្វើឲ្យយើងឃ្លាតចាកបល្ល័ង្កនេះបានឡើយ ។

ពេលនោះ វសវត្តីមារសួរព្រះពោធិសត្វថា សិទ្ធត្ថ ហេតុដូចម្តេចលោកទើបមកអង្គុយលើបល្ល័ង្ករបស់យើង ?

ព្រះពោធិសត្វសួរ អ្នកណាជាសាក្សីរបស់អ្នក ?

គ្រានោះ សេនាមារច្រើនសែនកោដិនាំគ្នាពោលព្រមគ្នាថា យើងជាសាក្សី យើងជាសាក្សី ។

ព្រះពោធិសត្វក៏ពោលពីសាក្សីព្រះអង្គថា

> បល្លង្កំ មម ភាវាយ កិមត្តញ្ញេន សក្ខិនា
>
> កម្បិតា មទ្ទិយា ធរា សក្ខិ ហោតិ អយំ មហិ ។
>
> បល្ល័ង្កនេះជារបស់យើង យើងនឹងអាងសាក្សីដទៃធ្វើអ្វី
> ផែនដីនេះធ្លាប់ញាប់ញ័រមកហើយ ព្រោះការឲ្យនាងមទ្រី
> រមែងជាសាក្សីបាន ។

អធិប្បាយថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប យើងប្រាថ្នាបល្ល័ង្កនេះ ដោយជាអ្នកមិនបានឲ្យទាន មិនបានរក្សាសីល មិនបានធ្វើទុក្ករកិរិយា អស់ច្រើនរាប់ប្រមាណក៏ទេ ។ កាលយើងឲ្យទាន ៧ ដង រហូតដល់ឲ្យនាងមទ្រីទេវីជាទីចុងក្រោយ ក្នុងជាតិជាវេស្សន្តរ ផែនដីនេះកក្រើកញាប់ញ័រអស់ ៧ ដង ។ ឥឡូវនេះ យើងអង្គុយលើអបរាជិតបល្ល័ង្ក ដើម្បីយកជ័យជម្នះ

ដល់សត្វលោកទាំងអស់ ។ ការតទល់ជាមួយមារដែលមានសេនាដ៏ច្រើនយ៉ាងនេះ តើផែនដីដ៏ធំនេះនឹងនៅស្ងៀមប្រងើយដូចម្តេចកើត ? ។ មារឯងបានឲ្យសេនារបស់ខ្លួនជាសាក្សីកោង ឯផែនដីនេះវិញ ជាអ្នកស្មើដោយយើងនិងអ្នក ។ ផែនដីនេះ ទោះបីមិនមានចិត្ត ក៏អាចធ្វើជាសាក្សីរបស់យើងទាំងពីរបាន ។ គ្រាន់តែព្រះបរមពោធិសត្វពោលត្រឹមប៉ុណ្ណេះ ក៏លាសណ្តូកព្រះហស្តចេញពីជាយចីវរ ចង្អុលទៅផែនដី ។

ខណៈនោះ ផែនដីដ៏ធំនេះក៏ក្រើករំពើកញាប់ញ័រ មានសំឡេងលាន់ឮកឹកកងពេញអាកាស ផ្គរក៏លាន់ឮឡើង ដូចជាគ្របសង្កត់ភ្នំទាំង ៧ ។ ផ្ទៃចក្កវាឡទាំងអស់ក៏លាន់ឮឡើង ដូចជាភ្លើងឆេះព្រៃ ។

វសវត្តីមារស្ថិតនៅក្នុងរវាងផែនដី និងអាកាស មិនមានអ្វីជ្រកពួនមិនមានអ្វីជាទីពឹង មិនមានអ្វីជាសរណៈ ក៏គ្រវែងអាវុធ ១,០០០ ចោលក្នុងទីនោះ សូម្បីដំរីមេខលា ក៏មិនសំឡឹងមើលបន្តិច ចៀសចេញទៅបាត់។ កាលមារចៀសចេញទៅបាត់ សេនារបស់មារក៏នាំគ្នាបែកខ្ញែកទៅកាន់ស្ថានទេវលោកជាន់វសវត្តីវិញ ។

កាលសេនាមារចៀសចេញពីទីនោះបាត់ទៅ ពួកទេវតាទាំងឡាយជាដើមគិតគ្នាថា **មារស្ស បរាជយោ ជាតោ, សិទ្ធត្ថកុមារស្ស ជយោ ជាតោ, ជយបូជំ ករិស្សាម** មារប្រាកដជាបរាជ័យ មិនខានទេ, សិទ្ធត្ថកុមារប្រាកដជាឈ្នះមារ មកពួកយើងនឹងគ្នាធ្វើនូវជយបូជា ។

ក្នុងកាលណោះ ទេវតាបានស្រែកថ្វាយជ័យទី ១ ពួកនាគទី ២ ពួកគ្រុឌ ទី ៣ ពួកព្រហ្ម ទី ៤ ។ ដូចក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធជនវិលាសិនី អដ្ឋកថាអបទាន ត្រង់ពុទ្ធវគ្គបញ្ជាក់ជាគាថាថា ៖

ជយោ ហិ ពុទ្ធស្ស សិរីមតោ អយំ

មារស្ស ច ចាបិមតោ បរាជយោ

ឧគ្ឃោសយុំ ពោធិមណ្ឌេ បមោទិតា

ជយំ តទា ទេវគណា មហេសិនោ។

ក្នុងគ្រានោះឯង ពួកទេវតាទាំងឡាយ
ជាអ្នកស្វែងរកគុណធំ មានចិត្តរីករាយ
ក្នុងពោធិមណ្ឌល បានស្រែកថ្វាយជ័យ
ចំពោះព្រះអង្គថា ព្រះពុទ្ធដ៏មានសិរី
ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នះមារហើយ មារមានចិត្ត
បាប ចាញ់ព្រះអង្គហើយ ។

ជយោ ហិ ពុទ្ធស្ស សិរីមតោ អយំ

មារស្ស ច ចាបិមតោ បរាជយោ

ឧគ្ឃោសយុំ ពោធិមណ្ឌេ បមោទិតា

ជយំ តទា នាគគណា មហេសិនោ។

ក្នុងគ្រានោះឯង ពួកនាគទាំងឡាយ
ជាអ្នកស្វែងរកគុណធំ មានចិត្តរីករាយ
ក្នុងពោធិមណ្ឌល បានស្រែកថ្វាយជ័យ
ចំពោះព្រះអង្គថា ព្រះពុទ្ធដ៏មានសិរី
ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នះមារហើយ មារមានចិត្ត
បាប ចាញ់ព្រះអង្គហើយ ។

ជយោ ហិ ពុទ្ធស្ស សិរីមតោ អយំ

មារស្ស ច ចាបិមតោ បរាជយោ

ឧគ្ឃោសយុំ ពោធិមណ្ឌេ បមោទិតា

ជយំ តទា សុបណ្ណសង្ឃាបិ មហេសិនោ។

ក្នុងគ្រានោះឯង ពួកគ្រុឌទាំងឡាយ
ជាអ្នកស្វែងរកគុណធំ មានចិត្តរីករាយ
ក្នុងពោធិមណ្ឌល បានស្រែកថ្វាយជ័យ
ចំពោះព្រះអង្គថា ព្រះពុទ្ធដ៏មានសិរី
ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នះមារហើយ មារមានចិត្ត
បាប ចាញ់ព្រះអង្គហើយ ។

ជយោ ហិ ពុទ្ធស្ស សិរីមតោ អយំ

មារស្ស ច ចាបិមតោ បរាជយោ

ឧគ្ឃោសយុំ ពោធិមណ្ឌេ បមោទិតា

ជយំ តទា ព្រហ្មគណា មហេសិនោ ។

ក្នុងគ្រានោះឯង ពួកព្រហ្មទាំងឡាយ
ជាអ្នកស្វែងរកគុណធំ មានចិត្តរីករាយ
ក្នុងពោធិមណ្ឌល បានស្រែកថ្វាយជ័យ
ចំពោះព្រះអង្គថា ព្រះពុទ្ធដ៏មានសិរី
ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នះមារហើយ មារមានចិត្ត
បាប ចាញ់ព្រះអង្គហើយ ។

ក្នុងរាត្រីបឋមយាមថ្ងៃ ១៥ កើតពេញបូណ៌មី ខែ ពិសាខ ព្រះអង្គទ្រង់សម្រេចនូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ, មជ្ឈិមយាម ទ្រង់សម្រេចនូវចុតូបបាតញ្ញាណ គឺទិព្វចក្ខុ, ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រីព្រះអង្គទ្រង់ពិចារណានូវបច្ចយាការៈញុំាងអនាបានចតុត្ថជ្ឈានឲ្យកើតឡើង ធ្វើឈាននោះជាបាទចម្រើនវិបស្សនា ញុំាងកិលេសទាំងពួងឲ្យអស់ទៅដោយមគ្គទី៤ គឺអរហត្តមគ្គ ទ្រង់ចាក់ធ្លុះនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ដំណាលគ្នានឹងអរុណរះឡើង ។ ក្នុងខណៈ ដែលព្រះអង្គទ្រង់សម្រេចនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ក៏ទ្រង់ព្រះនាមថា ***សម្មាសម្ពុទ្ធ*** *ក្នុងលោកនេះ ។*

ក្នុងកាលណោះ លោកធាតុមួយម៉ឺន ក៏មានពន្លឺភ្លឺព្រោងព្រាតៗ ផែនដីកម្រើកញាប់ញ័រ រហូតដល់ទឹកជាទីទ្រផែនដី ។ បុព្វនិមិត្ត ៣២ ប្រការ ក៏បានកើតឡើង ។ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រិះរិះថា យើងរួចផុត

ចាកសង្សារវដ្ដដ៏ធំហើយហ្ន៎ ពុទ្ធភូមិដ៏ធំក្រៃលែងនេះ យើងបានសម្រេចហើយ ជ័យជម្នះដ៏ធំយើងបានធ្វើហើយ ធម្មចក្កដ៏ធំក្រៃលែងយើងបានហើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត យើងជាអ្នកសមគួរសម្ដែងធម៌ដល់មហាជន ហើយអាចរំដោះមហាជនឲ្យរួចផុតចាកពន្ធនាគារគឺភព ។ កាលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាងនេះហើយ បីតិយ៉ាងក្រៃលែងក៏បានកើតឡើង ព្រះអង្គក៏ទ្រង់បន្លឺឧទាន ដោយបីតិថា ៖

អនេកជាតិសំសារំ សន្ធាវិស្សំ អនិព្វិសំ
គហការំ គវេសន្តោ ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ ។
គហការក ទិដ្ឋោសិ បុន គេហំ ន កាហសិ
សព្វា តេ ផាសុកា ភគ្គា គហកូដំ វិសង្ខតំ
វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា ។

នែជាងផ្ទះ អ្នកឯងធ្វើផ្ទះគឺអត្តភាព តថាគតឃើញហើយ អ្នកនឹងធ្វើផ្ទះ(របស់តថាគត)ទៀត មិនបានឡើយ ឆ្អឹងជំនីរគឺកិលេសរបស់អ្នកទាំងអស់ តថាគតកាច់បំបាក់ហើយ ដំបូលផ្ទះគឺអវិជ្ជា តថាគតកម្ចាត់ចោលហើយ ចិត្តរបស់តថាគតដល់ព្រះនិព្វានដែលមានសង្ខារប្រាសទៅហើយ តថាគតបានដល់ធម៌ជាគ្រឿងក្ស័យតណ្ហាទាំងឡាយហើយ។

សប្តាហ៍ទី ១ បន្ទាប់ពីត្រាស់ដឹង

បន្ទាប់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់បន្លឺព្រះឧទានហើយ ព្រះអង្គទ្រង់គង់ពែនព្រះភ្នែនចូលសមាបត្តិ សោយវិមុត្តិសុខលើបល្ល័ង្ក ក្រោមដើមសិរីមហាពោធិព្រឹក្សអស់ចំនួន ៧ ថ្ងៃ ដោយព្រះទ័យថា យើងបំពេញបារមីមកអស់ចំនួន ៤ អសង្ខៃយ្យ ១ សែនកប្ប ព្រោះអាស្រ័យបល្ល័ង្កនេះ បល្ល័ង្កនេះ ជាវិជយបល្ល័ង្ក ជាមង្គលបល្ល័ង្ករបស់យើង ។

សប្តាហ៍ទី ២ បន្ទាប់ពីត្រាស់ដឹង

កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គគង់ស្ងៀមក្រោមសិរីមហាពោធិព្រឹក្សអស់មួយសប្តាហ៍យ៉ាងនេះ ។ ពួកទេវតាទាំងឡាយគិតគ្នាថា សិទ្ធត្ថ ទំនងមានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើទៀត ទេដឹង! បានជាមិនលះបង់នូវសេចក្តីអាល័យក្នុងបល្ល័ង្កនេះ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាដើម្បីនិមន្តកម្ចាត់បង់នូវមន្ទិលសង្ស័យរបស់ទេវតាទាំងឡាយ ទ្រង់និមន្តហោះឡើងអាកាស សម្តែងនូវយមកបាដិហារ្យ ដូចថ្ងៃព្រះអង្គសម្តែងយមកបាដិហារ្យក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ពេលនោះ ទេវតាទាំងឡាយក៏ប្រាកដក្នុងចិតថា ព្រះសិទ្ធត្ថបានត្រាស់ដឹងជាព្រះពុទ្ធពិតប្រាកដហើយ ។

បន្ទាប់ពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្តែងនូវយមកបាដិហារ្យហើយ ព្រះអង្គទ្រង់យាងចុះទិសខាងជើង ឈរសំឡឹងមើលបល្ល័ង្ក និងសិរីមហាពោធិព្រឹក្ស ដែលជាទីសម្រេចនូវផលនៃបារមីអស់ចំនួន ៤ អសង្ខៃយ្យ ១ សែនកប្ប ដោយព្រះទ័យថា យើងបានសម្រេចហើយនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ

លើបល្ល័ង្កនេះហ្ន៎ ! ។ ព្រះអង្គទ្រង់ឈរសំឡឹងមើល មិនប៉ប្រិចព្រះនេត្រ អស់ចំនួន ៧ ថ្ងៃ ។ ទីនោះមានឈ្មោះថា **អនិមិសចេតិយ** ។

សប្តាហ៍ទី ៣ បន្ទាប់ពីត្រាស់ដឹង

បន្ទាប់មកព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គទ្រង់ចង្ក្រមជិតដើមមហាពោធិព្រឹក្ស ពីទិសខាងកើត ទៅទិសខាងលិចអស់ចំនួន ៧ ថ្ងៃ ។ ទីនោះមានឈ្មោះថា **រតនចង្ក្រមចេតិយ** ។

សប្តាហ៍ទី ៤ បន្ទាប់ពីត្រាស់ដឹង

ក្នុងសប្តាហ៍ទី ៤ ពួកទេវតាបាននិម្មិតនូវផ្ទះកែវក្នុងទិសពាយព្យ ថ្វាយចំពោះព្រះអង្គ ។ កាលណោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់និមន្តគង់ពែនភ្នែន ពិចារណានូវគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក គឺវិនយបិដក សុត្តន្តបិដក អភិធម្មបិដក ។ កាលព្រះអង្គទ្រង់ពិចារណារហូតដល់មហាបដ្ឋាន ក៏មានពន្លឺដ៏ខ្លាំងក្លាចេញ ពីព្រះវរកាយព្រះអង្គ ភ្លឺព្រោងព្រាតចាក់ធ្លុះរហូតពេញមួយម៉ឺនលោកធាតុ។

សប្តាហ៍ទី ៥ បន្ទាប់ពីត្រាស់ដឹង

ក្នុងសប្តាហ៍ទី ៥ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់និមន្តទៅគង់ក្រោម ដើមអជបាលនិគ្រោធ ជាស្ថានទីដែលព្រះអង្គទ្រង់ទទួលចង្ហាន់នាងសុជាតា កាលនៅជាព្រះពោធិសត្វ ។

គ្រានោះឯង មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះហុំហុំកជាតិកៈ (មានជាតិជា អ្នកធ្វើនូវសំឡេងគម្រាមថា ហុំហុំ) ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ ចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយមួយអន្លើដោយព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះធ្វើ ពាក្យគួរជាទីរីករាយគួរជាទីរលឹកឲ្យសម្រេចហើយក៏ឋិតនៅ ក្នុងកន្លែងដ៏

សមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះឋិតនៅក្នុងកន្លែងដ៏សមគួរហើយ ទើបនិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលបានឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង ម្យ៉ាងទៀត ធម៌អ្វីខ្លះសម្រាប់ធ្វើបុគ្គលឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាប់ច្បាស់នូវសេចក្តីនេះហើយ ក៏បន្លឺនូវឧទានគាថានេះក្នុងវេលានោះថា៖

យោ ព្រាហ្មណោ ពាហិតបាបធម្មោ

និហុំហុង្កោ និក្កសាវោ យតត្តោ

វេទន្តគូ វុសិតព្រហ្មចរិយោ

ធម្មេន សោ ព្រហ្មវាទំ វទេយ្យ

យស្សុស្សទា នត្ថិ កុហិញ្ចិ លោកេ។

ព្រាហ្មណ៍ណាមានបាបធម៌បណ្តែតចោលហើយ

មានសំឡេងគម្រាមថា ហុំហុំ លះចោលហើយ

មានទឹកម្ចត់គឺកគាទិក្កិលេសលះចោលហើយ មានចិត្តសង្រួមហើយ ចេះចប់នូវវេទ (គឺមគ្គញាណទាំង ៤)

មានមគ្គព្រហ្មចរិយៈនៅរួមហើយ ម្យ៉ាងទៀត

ព្រាហ្មណ៍ណាមិនមានគំនរគឺកគាទិក្កិលេសក្នុងអារម្មណ៍បន្តិចបន្តួចក្នុងលោកសន្និវាស ព្រាហ្មណ៍

នោះគួរនឹងហៅខ្លួនថា ជាព្រាហ្មណ៍ដោយធម៌បាន ។

សប្តាហ៍ទី ៦ បន្ទាប់ពីត្រាស់ដឹង

លុះ ៧ ថ្ងៃកន្លងហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ក្រោកពីម្លប់អជបាលនិគ្រោធព្រឹក្ស យាងចូលទៅកាន់ដើមរាំងអន្ទក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់ដោយព្រះភ្នែនតែមួយអស់ ៧ ថ្ងៃក្រោមម្លប់រាំងអន្ទក់ សោយវិមុត្តិសុខ (គឺសុខក្នុងផលសមាបត្តិ) ។

សម័យនោះឯង មហាមេឃពុំជួកាល ក៏បណ្តាលឡើងជាភ្លៀង ។ មានភ្លៀងរលឹមអស់ ៧ ថ្ងៃ បណ្តាលឲ្យអាប់ពន្លឺព្រះអាទិត្យដោយអំណាចខ្យល់ត្រជាក់ ។ គ្រានោះ មុចលិន្ទនាគរាជចេញអំពីលំនៅរបស់ខ្លួនហើយ ពេនព័ទ្ធព្រះកាយព្រះមានព្រះភាគ ៧ ជុំដោយភ្នែន(របស់ខ្លួន) ហើយលើកពពារដ៏ធំបាំងពីខាងលើព្រះសិរ្សព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅដោយគិតថា រងាកុំគប្បីបៀតបៀនព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្តៅកុំគប្បីបៀតបៀនព្រះដ៏មានព្រះភាគ សម្ផស្សរបោមមូសខ្យល់កំដៅថ្ងៃពស់តូចពស់ធំក៏កុំគប្បីបៀតបៀនព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ លុះថ្ងៃ៧កន្លងទៅហើយ លំដាប់នោះ មុចលិន្ទនាគរាជដឹងថា ភ្លៀងរាំងហើយ មេឃស្រឡះហើយ ក៏រំសាយភ្នែនចេញចាកព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយប្រែភេទរបស់ខ្លួននិម្មិតជាភេទមាណព ឈរប្រណម្យអញ្ជលី នមស្ការព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពីខាងទីចំពោះព្រះភក្រ្តព្រះអង្គ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាប់សេចក្តីនោះហើយ ក៏បន្លឺនូវឧទានគាថា ក្នុងវេលានោះថា ៖

សុខោ វិវេកោ តុដ្ឋស្ស សុតធម្មស្ស បស្សតោ
អព្យាបជ្ជំ សុខំ លោកេ បាណភូតេសុ សំយមោ។

សុខា វិរាគតា លោកេ   កាមានំ សមតិក្កមោ
អស្មិមានស្ស យោ វិនយោ ឯតំ វេ បរមំ សុខំ ។

សេចក្តីស្ងាត់ចាកកិលេស របស់បុគ្គលអ្នកត្រេកអរ (ដោយមគ្គញាណ) មានធម៌ប្រាកដហើយ បាន ឃើញធម៌ (ដោយញាណចក្ខុ) ជាគុណឲ្យកើត សេចក្តីសុខ សេចក្តីមិនព្យាបាទនឹងសេចក្តីសង្រួម មិនបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ក៏ជាគុណឲ្យកើត សេចក្តីសុខក្នុងលោក សេចក្តីណាយចាករាគៈនឹង ការប្រព្រឹត្តិកន្លងកាមទាំងឡាយ ជាគុណឲ្យកើត សេចក្តីសុខក្នុងលោក កិរិយាកំចាត់បង់ នូវអស្មិ មានះ កិរិយាកំចាត់បង់នូវអស្មិមានះនុ៎ះ ជាសុខ យ៉ាងក្រៃលែង ។

សប្តាហ៍ទី ៧ បន្ទាប់ពីត្រាស់ដឹង

លុះ ៧ ថ្ងៃកន្លងទៅហើយ ព្រះដ៏មានជោគទ្រង់ក្រោកចេញចាក សមាធិនោះហើយ យាងចេញពីម្លប់ដើមរាំងអន្ទក់ ហើយយាងចូលទៅ កាន់ដើមរាជាយតនៈគឺដើមកេះ ។ លុះចូលទៅដល់ហើយទ្រង់គង់ដោយ ព្រះភ្លែនតែមួយអស់ ៧ ថ្ងៃ ក្រោមម្លប់ដើមរាជាតនៈ ទ្រង់សោយវិមុត្តិសុខ (គឺសុខក្នុងផលសមាបត្តិ) ។

សម័យនោះឯង មានពាណិជពីរនាក់ (ជាបងប្អូនបង្កើត) ឈ្មោះតបុស្សៈ ១ ភល្លិកៈ ១ ជាអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយ ចេញអំពីឧក្កលជនបទ សំដៅទៅកាន់ប្រទេសនោះ ។ គ្រានោះ មានទេវតាជាញាតិសាលោហិត របស់តបុស្សៈនឹងភល្លិកៈពាណិជ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងតបុស្សៈភល្លិកៈពាណិជថា ម្នាលគ្នាយើង ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនេះទើបនឹងបានត្រាស់ជាដំបូង ឥឡូវព្រះអង្គគង់នៅក្រោមម្លប់រាជាយតនៈ(ឯណោះ) អ្នកទាំងឡាយគួរទៅបូជាព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះដោយសដូវផង់នឹងសដូវដុំចុះ ការបូជានោះនឹងបានជាប្រយោជន៍ នឹងសេចក្ដីសុខដល់អ្នកឡាំងឡាយអស់កាលយូរអង្វែង ។ គ្រានោះ តបុស្សៈនឹងភល្លិកៈពាណិជ ក៏នាំយកនូវសដូវផង់នឹងសដូវដុំ ចូលទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងកន្លែងដ៏សមគួរ ។ លុះតបុស្សៈនឹងភល្លិកៈពាណិជឋិតនៅក្នុងកន្លែងដ៏សមគួរហើយ ទើបពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទទួលនូវសដូវផង់នឹងសដូវដុំរបស់យើងខ្ញុំ ព្រោះថា ការទទួលនឹងបានជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្ដីសុខ ដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយអស់កាលយូរអង្វែង ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រិះរិះថា ធម្មតាព្រះតថាគតទាំងឡាយមិនដែលទទួល (អាមិសៈ) ផ្ទាល់នឹងដៃឡើយ បើដូច្នោះតើ តថាគតគួរទទួលនូវសដូវផង់នឹងសដូវដុំដោយវត្ថុអ្វីហ្ន៎ ។ គ្រានោះមហារាជទាំង៤ ទ្រង់ជ្រាបព្រះតម្រិះរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ (ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន) ទើបនាំនូវបាត្រថ្មកែវទាំងឡាយ៤ អំពីទិសទាំង៤ បង្អោនចូលមកថ្វាយព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទទួលនូវសដូវផង់នឹងសដូវដុំដោយបាត្រនេះចុះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ទទួលនូវសដូវផង់នឹងសដូវដុំដោយបាត្រថ្មកែវទាំងឡាយ ដ៏មានតម្លៃច្រើន លុះទទួលស្រេចហើយក៏ទ្រង់សោយ (ក្នុងពេលនោះ) ។ គ្រានោះឯង តបុស្សៈនឹងភល្លិកៈពាណិជបាននិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ យើងខ្ញុំទាំងឡាយនេះសូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគ និងព្រះធម៌ជាទីរឭក សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវយើងខ្ញុំទាំងឡាយថា ជាឧបាសកបានដល់នូវព្រះពុទ្ធ និងព្រះធម៌ជាទីរឭកស្មើដោយជីវិត ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើមតរៀងទៅ ។ ។ ក៏ឯពាណិជទាំងឡាយនោះបាននាមបញ្ញត្តិថា **ទ្វេវាចិកឧបាសក** ជាដំបូងក្នុងលោក ។

សហម្បតីព្រហ្ម អារាធានាព្រះពុទ្ធសម្តែងធម៌

លុះ ៧ កន្លងទៅហើយ ព្រះមានជោគទ្រង់ក្រោកចាកសមាធិនោះ ហើយយាងចេញអំពីក្រោមម្ភប់រាជាយតនៈ ហើយយាងចូលទៅកាន់ដើមអជបាលនិគ្រោធវិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់សម្ងំក្នុងទីស្ងាត់តែមួយព្រះអង្គទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះថា ក៏ធម៌ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយនេះឯង ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ជាធម៌គឺសត្វឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌គឺសត្វត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌រម្ងាប់ទុក្ខ ជាធម៌ដ៏ល្អិត ជាធម៌លុះតែអ្នកប្រាជ្ញទើបត្រាស់ដឹងបាន ក៏ឯពពួកសត្វនេះ សុទ្ធតែនៅកំពុងរីករាយក្នុងសេចក្តីអាល័យ កំពុងត្រេកត្រអាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ កំពុងស្រើបស្រាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ (ចំពោះកាមទាំងឡាយ) ក៏បដិច្ច-

សមុប្បាទធម៌ គឺធម៌ជាបច្ច័យនៃគ្នានឹងគ្នាណា បដិច្ចសមុប្បាទធម៌នោះ ជាហេតុនាំពពួកសត្វនៅរីករាយក្នុងសេចក្តីអាល័យ នៅស្រើបស្រាល ក្នុងសេចក្តីអាល័យ ឃើញបានដោយកម្រ ម្យ៉ាងទៀត ធម៌ណាសម្រាប់រម្ងាប់បង់នូវសង្ខារទាំងពួង សម្រាប់លះបោលនូវឧបធិគឺខន្ធនិងកិលេសទាំងអស់ ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ជាទីណាយចាករាគៈ ជាទីរលត់នៃទុក្ខ គឺនិព្វាន ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាហេតុដែលពពួកសត្វឃើញបានដោយកម្រក្រៃពេក បើទុកជាតថាគតសំដែងធម៌ទៅក៏គង់សត្វទាំងឡាយដទៃ មិនអាចនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌របស់តថាគតបានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីលំបាកសេចក្តីនឿយព្រួយមុខជានឹងមានដល់តថាគត មិនខាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះគាថាទាំងឡាយជាហេតុអស្ចារ្យសមគួរនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនដែលបានឮក្នុងកាលមុនឡើយ ក៏កើតប្រាកដដល់ព្រះអង្គថា ៖

កិច្ឆេន មេ អធិគតំ ហលំ ទានិ បកាសិតុំ
រាគទោសបរេតេហិ នាយំ ធម្មោ សុសម្ពុធោ ។
បដិសោតគាមឹ និបុណំ គម្ភីរំ ទុទ្ទសំ អណុំ
រាគរត្តា ន ទក្ខន្តិ តមោខន្ធេន អាវុដា ។

ឥឡូវនេះតថាគតគួរសំដែងនូវធម៌ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយដោយកម្រ(នុ៎ះទៅចុះ) ។ ប៉ុន្តែសត្វទាំងឡាយដែលរាគៈទោសៈគ្របសង្កត់ ក៏មិនអាចនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌នេះបានដោយងាយទេ ។ សត្វទាំងឡាយដែលកំពុងត្រេកអរដោយរាគៈ

ដែលគំនរងងឹត (គឺអវិជ្ជា) កំពុងបិទបាំង (យ៉ាងនេះ) មុខជានឹងមិនឃើញនូវធម៌ដែលនាំសត្វឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វានជាធម៌ល្អិតធ្មារជ្រាលជ្រៅ សត្វឃើញបានដោយកម្រ(ទុំះទេ) ។

កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគពិចារណាឃើញ ដោយន័យថាដែលត្រិះរិះដូច្នេះហើយ ព្រះហឫទ័យដ៏ឱនទៅដើម្បីសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច មិនឱនទៅដើម្បីសំដែងធម៌ឡើយ ។

លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្ម ដែលធ្លាប់បួសជាព្រះភិក្ខុ នាមសហកៈ ក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធកស្សបទសពល បានសម្រេចនូវបឋមជ្ឈាន បដិសន្ធិក្នុងព្រហ្មលោក ជាន់បឋមជ្ឈានភូមិ ដឹងនូវសេចក្ដីត្រិះរិះក្នុងព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទើបរំពឹងត្រិះរិះដូច្នេះថា អើហ្ន៎ ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធមានព្រះហឫទ័យឱនទៅដើម្បីសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច មិនឱនទៅដើម្បីសំដែងធម៌ (យ៉ាងនេះ) ឱ!សត្វលោកវិនាសតើហ្ន៎ ឱ! សត្វលោកវិនាសតើហ្ន៎ ។

គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោក មកប្រាកដក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ (ដោយឆាប់ក្លាម) ប្រៀបដូចបុរសអ្នកមានកម្លាំងលាចេញនូវដើមដៃដែលខ្លួនបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដើមដៃដែលខ្លួនលាចេញ ។ លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្មធ្វើសំពត់ឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាង ហើយលុតចុះនូវមណ្ឌលជង្គង់ខាងស្ដាំលើផែនដី ផ្គុំម្រាមទាំង ១០ ប្រណម្យអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំចំពោះត្រង់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទើបពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ

សំដែងធម៌ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ (ជ្សិត) សត្វទាំងឡាយដែលមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសដ៏ស្រាលស្តើងក្នុងភ្នែក គឺបញ្ញា តែខាងស្តាប់ធម៌ក៏មុខជានឹងសាបសូន្យមិនខាន សត្វទាំងឡាយអ្នកបំរុងនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌ក៏គង់មានដែរ ។ សហម្បតិព្រហ្មបានពោលពាក្យនេះ(ប៉ុណ្ណោះ) លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏ពោលពាក្យដទៃទៀតថា ៖

បាតុរហោសិ មគធេសុ បុព្វេ

ធម្មោ អសុទ្ធោ សមលេហិ ចិន្តិតោ។

អបាបុរេតំ អមតស្ស ទ្វារំ

សុណន្តុ ធម្មំ វិមលេនានុពុទ្ធំ។

ពីមុនរៀងមក ធម៌ដែលជនទាំងឡាយអ្នកប្រកដោយមន្ទិលតែងគិត ជាធម៌មិនបរិសុទ្ធិទេ កើតប្រាកដហើយក្នុងដែនមគធៈ ។ សូមព្រះអង្គបើកនូវទ្វារនៃព្រះនិព្វាននុ៎ះ សត្វទាំងឡាយប្រុងចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះអង្គជាអ្នកប្រាសចាកមន្ទិលទ្រង់ត្រាស់ដឹងតាម (លំអានព្រះពុទ្ធអំពីបូរាណ) ។

សេលេ យថា បព្វតមុទ្ធនិដ្ឋិតោ

យថាបិ បស្សេ ជនតំ សមន្តតោ

តថូបមំ ធម្មមយំ សុមេធ

បាសាទមារុយ្ហ សមន្តចក្ខុ

សោកាវតិណ្ណំ ជនតមបេតសោកោ

អវេក្ខស្សុ ជាតិជរាភិភូតំ ។

ប្រៀបដូចជាបុរសអ្នកមានចក្ខុ ឈរនៅលើកំពូលភ្នំដ៏ហើយដោយថ្ម សុទ្ធ ក្រឡេកមើលឃើញប្រជុំជនដោយជុំវិញយ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គមានបញ្ញាល្អ មានសមន្តចក្ខុ ព្រះអង្គជាអ្នកមាន សេចក្ដីសោកទៅប្រាសហើយ សូមទ្រង់ឡើងកាន់ប្រាសាទ ដ៏ហើយដោយធម៌ពិចារណា មើលនូវប្រជុំជនអ្នកច្រឡំដោយ សេចក្ដីសោកដែលជាតិជរាកំពុងគ្របសង្កត់ មានឧបមាដូច្នោះ ដែរ ។

ឧដ្ឋេហិ វីរ វិជិតសង្គាម

សត្ថវាហ អណណ វិចរ លោកេ ។

ទេសស្សុ ភគវា ធម្មំ

អញ្ញាតារោ ភវិស្សន្តិ ។

បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានព្យាយាម អ្នកឈ្នះសង្គ្រាម ហើយជានាយកនៃពួកសត្វ អ្នកមិនជាប់ជំពាក់បំណុលគឺកាម សូមព្រះអង្គក្រោកឡើង សូមទ្រង់ស្តេចទៅក្នុងលោក ។ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម៌ សត្វទាំងឡាយអ្នក បំរុងនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌ ក៏គង់មានដែរ ។

ទេសេតុ សុគតោ ធម្មំ   ទេសេតុ អមតំ អបទំ
លោកានមនុកម្បាយ   ធម្មំ ទេសេតុ នាយក ។

សូមព្រះសុគតសម្តែងធម៌ សូមសម្តែងព្រះនិព្វានឈ្មោះ អមតៈ បពិត្រព្រះនាយក សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងធម៌ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោកទាំងឡាយ ។

គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីអារាធនារបស់សហម្បតិព្រហ្មផង ទ្រង់អាស្រ័យនូវសេចក្តីករុណា ចំពោះសត្វទាំងឡាយផង ទើបទ្រង់រមិលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគកាលទ្រង់រមិលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ទ្រង់បានឃើញសត្វទាំងឡាយមានធូលីគឺ រាគាទិក្កិលេសច្រើនក្នុងភ្នែកខ្លះ មានឥន្ទ្រិយរឹងខ្លះ មានឥន្ទ្រិយទន់ខ្លះ មានអាការល្អខ្លះ មានអាការអាក្រក់ខ្លះ ជាសត្វដែលព្រះអង្គគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយខ្លះ ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រខ្លះ ជាអ្នកឃើញបរលោកនិងទោសដោយសភាពគួរខ្លាចខ្លះ ។ សេចក្តីប្រៀបថា មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះគឺផ្កាព្រលឹតក្តីផ្កា ឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក្នុងគុម្ពនៃព្រលឹតក្តី ក្នុងគុម្ពនៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងគុម្ពនៃឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិចនៅក្នុងទឹកនៅឡើយ មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះគឺផ្កាព្រលឹតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក ឋិតនៅត្រឹមស្មើនឹងទឹក មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះគឺផ្កាព្រលឹតក្តី ផ្កាឈូក ក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី

តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក ដុះខ្ពស់ឡើងជាងទឹក មិនជាប់ជំពាក់ដោយទឹក មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ព្រះដ៏មានព្រះភាគកាលទ្រង់រមឹលមើលសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ទ្រង់ឃើញសត្វទាំងឡាយមានធូលីគឺរាគាទិក្កិលេសតិចក្នុងភ្នែកខ្លះ មានធូលីគឺរាគាទិក្កិលេសច្រើនក្នុងភ្នែក ខ្លះមានឥន្ទ្រិយរឹងខ្លះ មានឥន្ទ្រិយទន់ខ្លះ មានអាការល្អខ្លះ មានអាការមិនល្អខ្លះ ជាសត្វដែលព្រះអង្គគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយខ្លះ ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រខ្លះ សត្វជំពូកខ្លះឃើញបរលោកនិងទោសដោយសភាពគួរខ្លាច មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ លុះទ្រង់ឃើញហើយ ទើបទ្រង់សំដែងជាបទគាថានឹងសហម្បតិព្រហ្មថា៖

អចារុតា តេសំ អមតស្ស ទ្វារា
យេ សោតវន្តោ បមុញ្ចន្តុ សទ្ធំ
វិហឹសសញ្ញី បគុណំ ន ភាសិ
ធម្មំ បណីតំ មនុជេសុ ព្រហ្មេ ។

ទ្វារនៃព្រះនិព្វានទាំងនោះបើកហើយ សត្វទាំងឡាយ
ណាមានសោតប្បសាទ សត្វទាំងឡាយនោះចូល
បញ្ចេញនូវសទ្ធាចុះ ។ ម្នាលព្រហ្ម តថាគតសំគាល់
នូវសេចក្ដីនឿយលំបាក បានជាមិនសំដែងធម៌
ដ៏ឧត្តម ដែលតថាគតស្ទាត់ហើយចំពោះមនុស្សទាំងឡាយ ។

គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្មគិតថា ខ្លួនអញជាបុគ្គលគឺព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យល់ព្រមដើម្បីនឹងសំដែងធម៌ហើយ លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំលាព្រះដ៏មានព្រះភាគធ្វើប្រទក្សិណ ហើយក៏បាត់អំពីទីនោះមួយរំពេចទៅ ។

គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថាតថាគតគួរសំដែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណាអាចត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា អាឡារតាបសកាលាមគោត្រនេះជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាសវាងវៃជាអ្នកមានបញ្ញា មានធូលីគឺរាគាទិក្កិលេសតិចក្នុងភ្នែកយូរមកហើយបើដូច្នោះ គួរតថាគតសំដែងធម៌ដល់អាឡារតាបសកាលាមគោត្រជាមុនចុះ តាបសនោះនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ គ្រានោះមានទេវតាអង្គមួយ មានរូបមិនប្រាកដក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អាឡារតាបសកាលាមគោត្រធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់ទៅ៧ថ្ងៃហើយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ជ្រាបថា អាឡារតាបសកាលាមគោត្រធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់ទៅ៧ថ្ងៃហើយ ។ គ្រានោះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា អាឡារតាបសកាលាមគោត្រនុ៎ះមានសេចក្តីសាបសូន្យធំ ប្រសិនបើតាបសនោះបានស្តាប់ធម៌នេះ ក៏គប្បីត្រាស់ដឹងធម៌បានមួយរំពេច ។ គ្រានោះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា តថាគតសំដែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនអេះ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះ ឆាប់រហ័សបាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ព្រះតម្រិះក្នុងលំដាប់នោះទៀតថា ឧទ្ទកតាបសរាមបុត្រនេះឯងជាបណ្ឌិតជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាសវាងវៃ ជាអ្នកមានបញ្ញា មានធូលីគឺរាគាទិក្កិលេសតិចក្នុង

ក្នែកយូរណាស់មកហើយ បើដូច្នោះ គួរតថាគតសំដែងធម៌ដល់ ឧទ្ទកតាបសរាមបុត្រនេះជាមុនចុះ តាបសនោះនឹងត្រាស់ដឹងធម៌ នេះឆាប់រហ័សបាន ។ គ្រានោះមានទេវតាអង្គមួយ មានរូបមិនប្រាកដក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧទ្ទកតាបសរាមបុត្រធ្វើកាលកិរិយា ស្លាប់អំពីពេលព្រលប់ទៅហើយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ជ្រាបថា ឧទ្ទកតាបសរាមបុត្រធ្វើកាលកិរិយា ស្លាប់អំពីពេលព្រលប់ទៅហើយដែរ ។ គ្រានោះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា ឧទ្ទកតាបសរាមបុត្រមានសេចក្ដីសាបសូន្យធំ ប្រសិនបើតាបសនោះ បានស្ដាប់ធម៌នេះគប្បីត្រាស់ដឹងធម៌បានមួយរំពេច ។ គ្រានោះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា តថាគតគួរសំដែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះតម្រិះដូច្នេះក្នុងលំដាប់នោះថា បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបការៈច្រើនដល់តថាគត ព្រោះថាបានបម្រើតថាគតកាលដែលកំពុងបញ្ជូនចិត្តទៅក្នុងព្យាយាម បើដូច្នោះ គួរតថាគត សំដែងដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយជាមុនចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះតម្រិះដូច្នេះថា ឥឡូវនេះបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយនៅឯណា ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឃើញបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ទៀបក្រុងពារាណសី ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធស្អាតកន្លងលើសចក្ខុរបស់មនុស្ស ។ គ្រានោះព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងឧរុវេលាប្រទេស តាមសមគួរដល់ព្រះអធ្យាស្រ័យ ទើបទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកសំដៅទៅរកក្រុងពារាណសី ។

មានអាជីវកម្នាក់ ឈ្មោះឧបកៈ បានឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគស្ដេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងចន្លោះនៃគយាប្រទេសផង ក្នុងចន្លោះពោធិព្រឹក្សផង លុះឃើញហើយក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់អ្នកជ្រះថ្លាណាស់ ឆវិវណ្ណ របស់អ្នកក៏បរិសុទ្ធផូរផង់ ម្នាលអាវុសោ អ្នកបួសចំពោះគ្រូណា អ្នកណាជាគ្រូរបស់អ្នក អ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌របស់គ្រូណា ។ កាលឧបកាជីវកសួរយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឆ្លើយតបដោយពាក្យជាគាថាទៅរកឧបកាជីវកថា៖

សព្វាភិភូ សព្វវិទូហមស្មិ

សព្វេសុ ធម្មេសុ អនូបលិត្តោ

សព្វញ្ជហោ តណ្ហាក្ខយេ វិមុត្តោ

សយំ អភិញ្ញាយ កមុទ្ទិសេយ្យំ។

តថាគតជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវតេភូមិកធម៌ទាំងអស់ ត្រាស់ដឹងនូវចតុភូមិកធម៌ទាំងអស់ មិនប្រឡាក់ដោយកិលេសក្នុងតេភូមិកធម៌ទាំងអស់ បានលះបោលនូវតេភូមិកធម៌ទាំងអស់ហើយមានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ទៅនៃតណ្ហា ដឹងច្បាស់នូវចតុភូមិកធម៌ដោយខ្លួនឯងចាំបាច់ចំពោះបុគ្គលណា ។

ន មេ អាចរិយោ អត្ថិ　　សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ

សទេវកស្មឹ លោកស្មឹ　　នត្ថិ មេ បដិបុគ្គលោ។

តថាគតមិនមានអាចារ្យទេ មិនមានបុគ្គលដទៃស្មើនឹងតថាគតឡើយ ក្នុងលោកនេះព្រមទាំងទេវលោក មិនមានបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមនឹងតថាគតបានឡើយ ។

អហញ្ហិ អរហា លោកេ   អហំ សត្ថា អនុត្តរោ
ឯកោម្ហិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ   សីតិភូតោស្មិ និព្វុតោ ។

ព្រោះថា តថាគតជាអរហន្តក្នុងលោក ជាសាស្តាខ្ពស់បំផុត ជាអ្នកត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃចំពោះខ្លួនឯង តថា-គតមានសេចក្តីត្រជាក់ មានភ្លើងកិលេសរលត់ហើយ ។

ធម្មចក្កំ បវត្តេតុំ   គច្ឆាមិ កាសិនំ បុរំ
អន្ធីភូតស្មឹ លោកស្មឹ   អាហញ្ឆំ អមតទុន្ទុភឹ ។

ឥឡូវតថាគតទៅកាន់ក្រុងនៃពួកជនអ្នកកាសីដើម្បីនឹងសំដែងធម្មចក្ក ដោយបំណងថា តថាគតនឹងវាយនូវស្គរ គឺអមតនិព្វានចំពោះសត្វលោក ដែលងងឹតគឺអវិជ្ជាកំពុងគ្របសង្កត់ ។

ឧបកាជីវកក៏តបថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកប្តេជ្ញាខ្លួនអ្នកថាយ៉ាងណាអ្នកគួរដើម្បីបាននូវឈ្មោះថា អនន្តជិនៈ យ៉ាងនោះឯង ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាទៀតថា ៖

មាទិសា វេ ជិនា ហោន្តិ   យេ បត្តា អាសវក្ខយំ
ជិតា មេ បាបកា ធម្មា   តស្មាហមុបក ជិនោ ។

ជនទាំងឡាយណា បានដល់នូវធម៌ សម្រាប់ធ្វើអាសវៈ
ឲ្យអស់ទៅ ជនទាំងឡាយនោះឈ្មោះថា ជិនៈ ជាអ្នក
ឈ្នះកិលេស ប្រាកដដូចជាតថាគតដែរ ។ តថាគត
បានឈ្នះបាបធម៌ទាំងឡាយហើយ ម្នាលឧបកៈ ព្រោះ
ហេតុនោះ ទើបតថាគតបាននូវឈ្មោះថា ជិនៈ ជាអ្នក
ឈ្នះបាបធម៌ ។

កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ ឧបកាជីវកពោលពាក្យថា ម្នាលអាវុសោ ពាក្យយ៉ាងហ្នឹង ពិតមែនហើយ ថាហើយក៏ងក់ក្បាលហើយកាន់យកផ្លូវខុស គឺដើរបែកផ្លូវគ្នា ចៀសចេញទៅ ។

គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ហើយក៏យាងចូលទៅក្រុងពារាណសី រួចហើយទ្រង់យាងទៅឯឥសិបតនមិគទាយវន សំដៅទៅរកកន្លែងដែលបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅ ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុបានឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគយាងមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏ធ្វើប្តេជ្ញាគ្នាថា ម្នាលអាវុសោ សមណគោតមនេះជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់ដើម្បីភាវៈល្មោភឥឡូវនេះលោកនិមន្តមក យើងទាំងអស់គ្នាមិនគួរថ្វាយបង្គំ មិនគួរក្រោកទទួលលោកទេ មិនគួរទទួលយកបាត្រចីវររបស់លោកឡើយ ប៉ុន្តែយើងត្រូវក្រាសអាសនៈបម្រុងទុក បើលោកនឹងចង់គង់ក៏គង់ចុះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគយាងចូលទៅរកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុដោយប្រការណាៗ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងនោះក៏មិនអាច

ដើម្បីបិតនៅ ក្នុងពាក្យប្តេជ្ញារបស់ខ្លួន ដោយប្រការនោះៗបានឡើយ ក៏ស្រាប់តែក្រោកទទួលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្លះទទួលយកបាត្រចីវររបស់ព្រះអង្គ ខ្លះក្រាលអាសនៈថ្វាយ ខ្លះតម្កល់ទឹកលាងព្រះបាទ យកតាំងសម្រាប់រងព្រះបាទនឹងឈ្នាន់រងព្រះបាទមកថ្វាយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់លើអាសនៈដែលបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយរៀបចំទុកហើយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ហើយក៏ទ្រង់លាងព្រះបាទទាំងពីរ ។ ទើបបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុហៅព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយចំព្រះនាមផង ដោយពាក្យថា អាវុសោផង ។ កាលបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលពាក្យហៅយ៉ាងនេះហើយ ព្រះភគវន្តមុនីទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងអស់គ្នា កុំហៅតថាគតដោយចំឈ្មោះនឹងពាក្យថា អាវុសោឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរប្រុងសោតប្បសាទចុះ ឥឡូវតថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅនូវអមតធម៌ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយដែលចេញចាកផ្ទះហើយបួសក្នុងភាពនៃបុគ្គលគ្មានការងារជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយកាលបើបានប្រតិបត្តិតាមពាក្យប្រដៅរបស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយមុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះចំពោះអនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុក៏ពោលពាក្យនេះនឹង

ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏មានអាយុ ព្រះអង្គមិនទាន់បាន ត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម្ម ជាធម៌វិសេសដោយញាណ និងទស្សនៈដ៏ ឧត្តមអាចកំចាត់បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តនោះផង ដោយការប្រតិបត្តិ នោះផង ដោយអំពើដែលអ្នកដទៃធ្វើតាមបានដោយកម្រផង ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភច្រើនហើយ ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ វិល ត្រឡប់មកដើម្បីល្មោភច្រើន ហើយក៏នឹងបានត្រាស់ដឹងឧត្តរិមនុស្សធម៌ដ៏ វិសេស ដោយញាណនិងទស្សនៈដ៏ឧត្តមអាចកំចាត់បង់នូវកិលេសដូចម្តេច បាន ។ លុះបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ទើប ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះនឹង បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុថា ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនមែនប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភច្រើនទេ មិនឃ្លាតចាក ព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់ដើម្បីល្មោភច្រើនដូច្នោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតប្បសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅនូវព្រះនិព្វាន ដែលតថាគត បានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះហើយបួសក្នុងភាពនៃបុគ្គល មិនមានការងារជាប្រយោជន៍ដល់ ផ្ទះដោយប្រពៃដើម្បីការប្រយោជន៍ដែលអនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រតិបត្តិ គួរដល់ពាក្យប្រដៅរបស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះចំពោះ អនុត្តរធម៌នោះជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយ ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយពោលពាក្យនេះនឹងព្រះ

ដ៏មានព្រះភាគជាគំរប់ពីរដងផង ។បេ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគជាគំរប់បីដងទៀតថា បព្រិតព្រះគោតមដ៏មានអាយុ ព្រះអង្គមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញាណនឹងទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាចកំចាត់បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តនោះផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះផង ដោយអំពើដែលជនដទៃធ្វើតាមបានដោយកម្រនោះផង ឥឡូវនេះព្រះអង្គប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភច្រើន ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់ដើម្បីល្មោភច្រើននឹងបានត្រាស់ដឹងឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញាណនឹងទស្សនៈដ៏ឧត្តមអាចកំចាត់បង់នូវកិលេសដូចម្តេចបាន ។ កាលបើបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរពិចារណាមើលនូវពាក្យ របស់តថាគតឥឡូវនេះដូចគ្នានឹងកាលមុនអំពីកាលឥឡូវនេះដែរឬទេ ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយតបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យហ្នឹងព្រះអង្គមិនដែលពោលទេ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរប្រុង សោតប្បសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅព្រះនិព្វាន ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះបួសក្នុងភាពនៃបុគ្គលមិនមានការងារជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា កាលបើអ្នកទាំងឡាយប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យប្រដៅរបស់

តថាគត ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះចំពោះអនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានញ៉ាំងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យយល់ច្បាស់ ក្នុងពេលនោះ ។ លុះគ្រាជាខាងក្រោយ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ តាំងចិត្តស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ផ្អៀងនូវសោតប្បសាទហើយ ផ្ចង់ចិត្តដើម្បីដឹងច្បាស់ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងបឋមទេសនា គឺធម្មចក្កប្បវត្តនសូត្រ ដូចតទៅ ៖